

Stichting Kerken en Gevangenen Utrecht

BELEIDSPLAN 2023 -2024

Context van het vrijwilligerswerk Utrecht, Nieuwegein en Almere

De Stichting Kerken en Gevangenen (K&G) is een lokale vrijwilligersorganisatie in de regio Utrecht en Almere. Wij ondersteunen de Christelijke Geestelijke Verzorgers in hun werk en helpen gedetineerden tijdens en zo mogelijk na een verblijf in een gevangenis om opnieuw een plek in te nemen in de samenleving. Een groep van betrokken vrijwilligers van K&G biedt ondersteuning aan de Geestelijke Verzorging in de Oostvaarderskliniek in Almere, de P.I. in Nieuwegein en de Silokerk in Utrecht. In samenwerking met de lokale dienst geestelijke verzorging (GV) bieden wij geestelijke verzorging en praktische hulp om de weg naar herstel van gedetineerden en tbs-ers te vergemakkelijken. De vrijwilligers van K&G hebben in de regel een christelijke levensovertuiging. Op de afdeling zelf is er vaak weinig ruimte om onderwerpen die met geloof te maken hebben te bespreken. Samen met de GV bieden wij een moment waar dat wel kan.

Op weg naar herstel

Hoe we dat doen en waarom

- Onze vrijwilligers geven persoonlijke aandacht. We gaan in gesprek van mens tot mens.
- Tijdens de detentie onderhouden we contact. Hierdoor ontstaat er een “warme overdracht” en een laagdrempelig welkom in de (Kerk)gemeenschap die ook bijdraagt aan een stabiel en geestelijk evenwicht van de ex gedetineerde.
- Wij bieden praktische hulp aan gedetineerden. (Denk aan het zorgen voor vervoer voor bezoekers) Zo zien wij om naar onze medemens in de gevangenis.
- Regelmatig trainen wij onze vrijwilligers in motivatie, gespreksvoering en veiligheid. Zo zorgen we voor een veilig en prettig contact tussen de gedetineerden en onze vrijwilligers.

K&G werkt nauw samen met justitiële instellingen en met verwante (na)zorgorganisaties. Het vrijwilligerswerk in de Penitentiaire Inrichting (PI), de Oostvaarderskliniek in Almere (TBS) en van de Silomaatjes in Utrecht kan, als onderdeel van K&G, haar taken doen dankzij een subsidie van het Ministerie van Justitie. Met name de toegekende gelden voor coördinatie maken de activiteiten en de organisatie daarvan mogelijk. Het beleidsplan komt tot stand door de individuele jaarplannen van de drie coördinatoren en wordt eens per jaar goed gekeurd door het bestuur. Per jaar vinden er reviews plaats van de individuele jaarplannen.

De Oostvaarderskliniek Almere

Voor gedetineerden en met name tbs-ers is het van levensbelang dat de geestelijke zorg die zij in de gevangenis gekregen hebben, na hun detentie een vervolg krijgt. Justitiepastores en kerkvrijwilligers zijn de eerst aangewezenen om (ex)gedetineerden op het spoor van Kerken met Stip zetten. (www.kerkenmetstip.nl).

Zo kan een nieuw netwerk worden gevonden en de plaatselijke kerk groeien tot een ontmoetingsplek voor mensen met een detentieverleden.

Ook vanuit de doelstelling en (tbs)behandelvisie van de Oostvaarderskliniek (die gebaseerd is op gecontroleerde en begeleide resocialisatie) wordt door de coördinatoren verdere samenwerking gezocht met de plaatselijke kerken in Almere, om te komen tot een sociaal netwerk voor (ex) tbs'ers. Dat gebeurt via een georganiseerde en adequaat toegeruste vrijwilligersgroep.

Op dit moment zijn vrijwilligers in Almere actief en geïnstrueerd ingezet in kerkdiensten, (individueel bezoeken, bijwonen van groepswork) en nazorg (contacten tijdens verloven)

Plannen voor Almere

- Elke zaterdag bijwonen en meehelpen tijdens kerkdiensten in kliniek
- Twee keer per jaar zal een extra kerkdienst plaatsvinden in zowel de OVK als het PBC. Bijvoorbeeld rond Christelijke feestdagen.
- Inloopavonden elf keer
- Terugkerende elementen in de loop van het jaar zijn wel ontmoeting, gesprek, samen zingen en bidden, korte inleiding door één van de geestelijke verzorgers, meditatie, filmfragment als opstap naar gesprek.
- Helpen bij het inpakken van Paas- en Kerst attenties voor observandi PBC
- Tweemaal een vrijwilligerstraining
- Individuele begeleiding vrijwilligers
- Naast de 'kerkvrijwilligers' zijn er een aantal 'kliniekvrijwilligers'. Zij doen bezoeken aan individuele tbs'ers die weinig of geen bezoek ontvangen. Zij worden apart gescreend en begeleid door de kliniek.
- De vrijwilligers willen we waar mogelijk in 2023-2024 ook weer inzetten bij andere activiteiten van de kliniek, zoals die worden georganiseerd door de kliniek (concerten, soosavonden, open dagen, Kerst, etc.)
- Enkele uitwonende tbs'ers worden door onze vrijwilligers bezocht in de (RIBW)-woningen van de kliniek. Soms worden ook ex-patiënten bezocht die naar andere klinieken zijn overgeplaatst of na beëindiging van de tbs elders zijn gaan wonen. (zg 'doorzorg')

TBS is juist door de combinatie van psychiatrie en gedragsstoornissen geen gemakkelijk werkveld voor vrijwilligers. Een **regelmatige voorlichting en instructie** is niet alleen gewenst vanuit vragen van de vrijwilligers zelf, maar ook een actueel thema in maatschappij en bij Justitie. Resocialisatie van Tbs'ers en mogelijke terugval van met

name zedendelinquenten is steeds meer punt van kritiek. Omdat er binnen het verlobbeleid en de uitstroom van de kliniek ook zedendelinquenten worden begeleid, zal vanuit onze vrijwilligersorganisatie zeker twee keer per jaar aandacht zijn voor toerusting en training.

Door het verlobbeleid van de kliniek kan het voorkomen dat een vrijwilliger een patiënt op straat tegenkomt of buiten de muren met hem aan een eettafel zit in een nazorgproject. Dat geeft een situatie voor vrijwilligers, waarbij zij goed hun grenzen moeten kennen in verband met de veiligheid en de bestaande regels.

Ook in 2023-2024 willen we als in vorige jaren twee maal per jaar aan onze vrijwilligers een instructie-programma aanbieden. Deelname daaraan is niet vrijblijvend, het mag van deze vrijwilligers verwacht worden dat deelname een voorwaarde is om in dit werk te blijven meedoen.

Door de verhuizing van de kliniek van Utrecht naar Almere is het moeilijker geworden voor een patiënt in Almere om zijn verlobfuren te gebruiken voor de maandelijkse Eettafel van de Silokerk in de Herenstraat in Utrecht. Een eigen eetgroep in Almere biedt uitkomst

Voor de kliniek-bezoek-contacten (individueel cel bezoek) worden reiskosten door de Oostvaarderskliniek vergoed. De reiskosten van vrijwilligers naar kerkdiensten en andere activiteiten van de Geestelijke Verzorging (7 avonden Alphagroep en maandelijks zangkoor) kunnen worden vergoed voor wie van buiten Almere komt.

De Silokerk Utrecht

De Baptistengemeente Silo in Utrecht-Centrum heeft al meer dan een kwart eeuw aandacht voor gedetineerden en ex-gedetineerden, ook wel 'herintreders' genoemd. Met vrijwilligers in Silo ('Silo-maatjes') kan vrijuit en in vertrouwen gesproken worden over de ervaringen in de gevangenis en daarna. Vaak blijkt dat terugkeer in de 'gewone' maatschappij niet lukt zonder praktische hulp van anderen. Silo is de tweede van een inmiddels aangegroeide lijst van landelijke Kerken-met- Stip, die vermeld worden op een lijst van kerkelijke gemeentes met een lage drempel voor ex-gedetineerden.

Silo-maatjes doen de koffiegesprekken na afloop van kerkdiensten, zij letten op wie bijzondere pastorale zorg of aandacht nodig hebben. Signalen die zorg baren of een praktisch vervolg nodig hebben, worden doorgegeven aan de zogeheten Driehoek. Deze groep van drie personen fungeert als centraal meldpunt, waar de beide Silo-voorgangers deel van uitmaken. Een diaconaal werker geeft praktische financiële adviezen waar dat nodig is.

Plannen voor Silo Utrecht

-Op dit moment zijn vooral Silo-vrijwilligers rondom Eetgroep en kerkdiensten in Silo actief. De zorg voor ex-gedetineerden vraagt veel inzet en energie van de Silo-gemeente en haar voorgangers. Silo wil erop blijven letten dat deze zorg haar draagkracht niet te boven gaat en de (na)zorg aan de doelgroep niet tekort zal gaan schieten. De Silo Eetgroep, die voor aandacht en nazorg aan ex-gedetineerden is opengesteld, wordt goed bezocht. Dat betekent soms met meer dan dertig man eten. Een korte pakkende toespraak over een thema, vaak door een gastspreker die door de aanwezigen bevraagd wordt,

namen zetten in het gastenboek, samen zingen en bidden, kaarten schrijven aan afwezigen of gedetineerden, een uitleg geven wat kerk eigenlijk is en wil zijn. Het gaat er hierbij om de drempel naar de kerk als nieuw sociaal netwerk voor na de detentie te verlagen.

- Het begeleiden en ondersteunen van justitieel ex-ingeslotenen na hun terugkeer in de samenleving
- De Silo maandelijkse Eetgroep
- De Bijbelmaatjes activiteit

De penitentiaire inrichting (PI) Nieuwegein (en dependance Zeist)

De PI Nieuwegein heeft sinds begin 2020, naast de vestiging in Nieuwegein, een tweede locatie in Zeist. In de gevangenis in Nieuwegein zitten ongeveer 400 mannen (verdeeld over verschillende afdelingen). Op de locatie in Zeist zitten ongeveer 100 mannen verdeeld over 3 afdelingen. De mannen zitten hier voor uiteenlopende delicten. Vrijwilligers van K&G ondersteunen de Geestelijke Verzorging op deze locatie. Met onze activiteiten willen we de gedetineerden helpen hun detentieperiode zo goed mogelijk door te komen. Samen met de Geestelijke Verzorging organiseren we regelmatig diensten en meditaties. Dat doen wij om iets te kunnen betekenen. Door te luisteren, te troosten. Maar vooral door in gesprek te blijven. We merken dat persoonlijke aandacht, zonder verder belang, al een hoop te weeg brengt. Soms is één zinnetje al voldoende.

Vrijwilligers van K&G zijn actief bij:

- het bezoeken, Skypen of schrijven met gedetineerden tijdens detentie
- het bijwonen van kerkdiensten en groepswork in de gevangenis
- een ALPHA cursus
- zorg voor familie van gedetineerden (bv vervoer van ouders naar het bezoekuur)
- het Voorleesproject (gedetineerde vaders lezen voor de camera voor aan hun kinderen)

Verder biedt K&G:

- individuele ondersteuning nav speciale verzoeken voor een gedetineerde, zoals een paspoort, kleding, vervoer, etc.
- regelmatig een kleding transport naar een van de locaties
- een kerstpakket voor alle gedetineerden
- een bloemengroet ism de kerken in de buurt.

Tot slot

Als bestuur hebben we per inrichting kennis genomen van de plannen en deze akkoord verklaard en zijn de basis voor het beleid voor de komende twee jaar. Alle plannen zijn met financiële stukken onderbouwd en de jaarrekeningen gecontroleerd door een registeraccount RA.

Het bestuur stuurt voor 2023-2024 aan minimaal twee instructiebijeenkomsten per jaar voor zowel de vrijwilligers in Almere, Utrecht als in Nieuwegein. Wij stimuleren onze vrijwilligers de toerustingsdagen bij te wonen. Om van elkaars ervaringen te leren, juist omdat het omgaan met tbs'ers en gedetineerden weerstand oproept, ook in de christelijke gemeente. Voorgangers en oudsten van kerken en gemeenten in de nabije omgeving van onze kliniek en gevangenis blijven we oproepen om het gesprek daarover op gang te houden.

Het bestuur heeft eerder een convenant met Exodus en de TBS in Almere afgesloten en wil dit voortzetten. Elk jaar is er contact met de directie van de PI over de voortgang van ons werk. Ook zijn er warme contacten met de hoofden GV van het Ministerie en het ministerie die de subsidie verstrekt.

Het ministerie geeft aan dat het subsidiekader per 2023-2024 anders wordt en meer gericht zal zijn op detentie en re-integratie. Dat maakt dat we als bestuur moeten en willen gaan nadenken hoe en in welke vorm we ons werk kunnen voortzetten. Hierover worden gesprekken gevoerd en zal er tijdig geanticipeerd moeten worden om ook in 2024 en de jaren daarna ons werk te kunnen blijven uitvoeren.

Dat alles willen we samen met de vrijwilligers en GV doen met kennis van zaken en een warm hart!

Voorjaar 2024

Bestuur Kerken en gevangenen